

Π.3.2.5 Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης

Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Χιούμορ/σάτιρα

Τίτλος:

«Έρωτας υποκινητής και υπαίτιος θερμών επεισοδίων. Μία πρόταση διδασκαλίας με σατιρικά κείμενα»

Συγγραφή: ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΕΝΤΟΜΑ

Εφαρμογή: ΜΑΡΙΑ ΤΟΛΥΜΕΝΟΥ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2013

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.5. Πιλοτική εφαρμογή και αξιολόγηση αντιπροσωπευτικού αριθμού σεναρίων από κάθε τύπο σε διαφοροποιημένες εκπαιδευτικές συνθήκες πραγματικής τάξης.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας λογοτεχνίας: Βασίλης Βασιλειάδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Έρωτας υποκινητής και υπαίτιος θερμών επεισοδίων. Μία πρόταση διδασκαλίας με σατιρικά κείμενα

Εφαρμογή σεναρίου

Μαρία Τολυμένου

Δημιουργία σεναρίου

Σταυρούλα Τεντόμα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική λογοτεχνία

Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Σχολική μονάδα

3^ο Γυμνάσιο Νίκαιας

Χρονολογία

Από 1-2-2013 έως 1-3-2013.

Διδακτική/θεματική ενότητα

Χιούμορ/σάτιρα

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

9 ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής.

II. Εικονικός χώρος: Moodle

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τον δάσκαλο και τον μαθητή υπήρξαν οι ακόλουθες:

- σχετική εξοικείωση με:
 - την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας,
 - ηλεκτρονικά περιβάλλοντα,
 - προγράμματα επεξεργασίας κειμένου και παρουσίασης,
 - την ηλεκτρονική πλατφόρμα Moodle,
- πρόσβαση στο διαδίκτυο από το σπίτι

Το συγκεκριμένο τμήμα της Γ΄ Γυμνασίου ήταν εξοικειωμένο με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο εργασίας, καθώς από την προηγούμενη σχολική χρονιά (2011-2012) εφαρμοζόταν στο σχολείο το [Νέο \(Πιλοτικό\) Πρόγραμμα Σπουδών](#) και επομένως οι μαθητές είχαν εμπειρία αυτής της διδακτικής πρακτικής. Γνώριζαν, ακόμα, τα προγράμματα επεξεργασίας κειμένου και δημιουργίας παρουσιάσεων, όπως επίσης και τη διαδικτυακή πλατφόρμα Moodle, στην οποία είχαμε εργαστεί και την προηγούμενη σχολική χρονιά.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τον μαθητή:

- συζήτηση στο μάθημα της Δραματικής Ποίησης για τον ρόλο του σκηνοθέτη.

Η συγκεκριμένη προϋπόθεση ελέγχθηκε σε συζήτηση της διδάσκουσας με την καθηγήτρια της Δραματικής Ποίησης.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τη σχολική μονάδα:

- απαραίτητη ήταν η σύνδεση με το διαδίκτυο.

Σύνδεση στην αίθουσα του τμήματος στο οποίο εφαρμοζόταν το σενάριο δεν υπήρχε, αλλά ήταν εφικτή η διδασκαλία στο εργαστήριο πληροφορικής κατά τις περισσότερες διδακτικές ώρες.

Απαραίτητη ήταν η ύπαρξη βιντεοπροβολέα για την παρουσίαση του υλικού, σε περίπτωση που δεν ήταν διαθέσιμο το εργαστήριο πληροφορικής.

Από την αρχή της σχολικής χρονιάς είχε ζητηθεί και πραγματοποιήθηκε στο ωρολόγιο πρόγραμμα συνεχόμενο δίωρο στο τμήμα.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο εφαρμόστηκε στην τάξη.

Το σενάριο στηρίζεται

Σταυρούλα Τεντόμα, Έρωτας υποκινητής και υπαίτιος θερμών επεισοδίων. Μία πρόταση διδασκαλίας με σατιρικά κείμενα, Νεοελληνική Λογοτεχνία Γ΄ Γυμνασίου, 2012.

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Επιδίωξη της παρούσας εφαρμογής στο πλαίσιο της ενότητας «Χιούμορ/σάτιρα» ήταν μέσα από κείμενα ευχάριστα, χιουμοριστικά και σατιρικά να προκαλέσουμε τη δραστηριοποίηση των παιδιών με σκοπό να αντιληφθούν τη λειτουργία της σάτιρας, να γνωρίσουν τα εργαλεία της, να αναζητήσουν χιουμοριστικά/σατιρικά κείμενα, να ασκηθούν στη συγγραφή σατιρικών κειμένων και μέσα από τη συνεργασία να γίνουν συνδιαμορφωτές με την εκπαιδευτικό στη διαδικασία της μάθησης.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ο έρωτας (θέμα που προκαλεί το ενδιαφέρον των εφήβων) στο στόχαστρο της σάτιρας είναι το αντικείμενο του συγκεκριμένου σεναρίου. Απόσπασμα από ταινία του παλιού ελληνικού κινηματογράφου, ένα τραγούδι και μια παρωδία είναι τα κείμενα που χρησιμοποιήσαμε, για να δούμε τον έρωτα να πληγώνει με τα βέλη του γέρους και νέους, παντρεμένους και ανύπαντρους, κοινούς θνητούς και βασιλιάδες και μαζί με τους ερωτευμένους ήρωες να παρασύρει και εμάς, τους εκπαιδευτικούς με

τους μαθητές και τις μαθήτριές μας, σε ένα παιχνίδι μάθησης και ψυχαγωγίας. Το ευχάριστο κλίμα που επιδίωκε η συντάκτρια του συνταγμένου σεναρίου να δημιουργηθεί μέσα από τα χιουμοριστικά/σατιρικά κείμενα, πραγματικά απομάκρυνε την κατήφεια της καθημερινότητας και δημιούργησε χώρο κατάλληλο να κινηθούν οι μαθητές ελεύθερα χωρίς την απόλυτη καθοδήγηση της διδάσκουσας, να μελετήσουν τον σατιρικό λόγο, να αντιληφθούν την κριτική του διάθεση και να συνθέσουν σατιρικά κείμενα. Το κλίμα ευφορίας λειτούργησε θετικά και για τις ομάδες, γιατί το γέλιο ανθίζει στην παρέα και γεφυρώνει τις διαφορές. Μία συγκεκριμένη ομάδα, μάλιστα, με ιδιαίτερη αίσθηση του χιούμορ και της οποίας τα μέλη ήταν φίλοι από το Δημοτικό, εργάστηκε αρκετά δημιουργικά.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδίωξη της εφαρμογής ήταν οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να εντοπίσουν τις καταστάσεις που σατιρίζονται και να αναζητήσουν τους λόγους που προκαλούν τη σάτιρα,
- να προβληματιστούν για το αν η σάτιρα προκαλεί πάντα γέλιο,
- να προσεγγίσουν τους χαρακτήρες των ηρώων, να παρατηρήσουν τις συμπεριφορές τους και να πειραματιστούν με τη δημιουργική γραφή,
- να ανταλλάξουν απόψεις σύγχρονα και ασύγχρονα (σε ηλεκτρονικό περιβάλλον).

Γνώσεις για τη λογοτεχνία

Επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να προσεγγίσουν διαφόρων ειδών χιουμοριστικά κείμενα,
- να αντιληφθούν την κριτική διάθεση των σατιρικών κειμένων και το στόχο της σάτιρας,

- να γνωρίσουν τα εργαλεία της σάτιρας,
- να προσεγγίσουν τους χαρακτήρες των ηρώων, να παρατηρήσουν τις συμπεριφορές τους και να πειραματιστούν με τη δημιουργική γραφή,
- να συνθέσουν νέα κείμενα χιουμοριστικά και πολυτροπικά.

Γραμματισμοί

Επιδιώχθηκε οι μαθητές και οι μαθήτριες:

- να αναζητήσουν χιουμοριστικά κείμενα,
- να ανταλλάξουν απόψεις σύγχρονα και ασύγχρονα (σε ηλεκτρονικό περιβάλλον),
- να εντοπίσουν τα εργαλεία της σάτιρας,
- να πειραματιστούν με τη δημιουργική γραφή και να αναπτύξουν τη φαντασία τους,
- να συνθέσουν κείμενα χιουμοριστικά και πολυτροπικά αξιοποιώντας τα εργαλεία της σάτιρας,
- να δραματοποιήσουν τα κείμενά τους,
- να προτείνουν δραστηριότητες για την επεξεργασία των κειμένων,
- να ασκηθούν στον προφορικό λόγο μέσα από την παρουσίαση των εργασιών ,
- να ασκηθούν στην ετεροαξιολόγηση και στην αυτοαξιολόγηση.

Διδακτικές πρακτικές

Η εφαρμογή του σεναρίου ακολούθησε κυρίως δύο παιδαγωγικές μεθόδους: τη μέθοδο project και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

Απώτερο ζητούμενο μέσα από τις προτεινόμενες δραστηριότητες, σύμφωνα και με τις επιταγές του συνταγμένου σεναρίου, ήταν να ωθήσουμε τα παιδιά να αναλάβουν πρωτοβουλίες. Έτσι, οι μαθητές αναζήτησαν και πρότειναν για επεξεργασία κείμενα και δραστηριότητες, με αποτέλεσμα να γίνουν σταδιακά συνδιαμορφωτές με την εκπαιδευτικό στη διαδικασία της μάθησης.

Η διδάσκουσα λειτούργησε συμβουλευτικά και παρενέβαινε μόνο όταν θεωρήθηκε αναγκαίο. Ως διδακτικές πρακτικές αξιοποιήθηκαν, ακόμη, ο καταγιγισμός ιδεών στην Α΄ φάση και οι στοχευμένες ερωτήσεις κατά την επεξεργασία των κειμένων.

Το σενάριο αναπτύχθηκε σε τρεις φάσεις (Α΄ φάση: *Πριν την Ανάγνωση*, Β΄ φάση: *Ανάγνωση και Παρουσίαση*, Γ΄ φάση: *Μετά την Ανάγνωση*) και αξιοποίησε τις νέες τεχνολογίες δημιουργικά, καθώς επιδίωξη ήταν να δώσει στα παιδιά τη δυνατότητα δημιουργίας κειμένων και επικοινωνίας /συνεργασίας με νέους τρόπους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο ξεκίνησε από τη σκέψη ότι ο έρωτας είναι ένα θέμα που προκαλεί ιδιαίτερα το ενδιαφέρον των εφήβων. Ενδιαφέρον όμως είναι να δει κανείς τον έρωτα όχι μόνο στην ποιητική του διάσταση ή μέσα από «σοβαρά» λογοτεχνικά κείμενα αλλά και μέσα από την ανατρεπτική ματιά των χιουμοριστικών/σατιρικών κειμένων.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο αποτελεί πρόταση διδασκαλίας για την ενότητα «Χιούμορ/ σάτιρα» της Γ΄ Γυμνασίου σύμφωνα με το [Νέο \(Πιλοτικό\) Πρόγραμμα Σπουδών](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Χρησιμοποιήθηκαν μηχανές αναζήτησης, η διαδικτυακή πλατφόρμα Moodle (<http://e-mathisi.mysch.gr/course/view.php?id=65>), επεξεργαστής κειμένου, λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων, βιντεοπροβολέας και φορητός υπολογιστής.

Επιδιώξαμε να αποκτήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τις ακόλουθες δεξιότητες:

- να αναπτύξουν συνεργασία, να επικοινωνήσουν μεταξύ τους μέσω ασύγχρονης επικοινωνίας και να φτάσουν στη γνώση μέσα από την αλληλεπίδραση,
- να παραγάγουν προσωπικά κείμενα
- να παρουσιάσουν τα κείμενά τους κάνοντας χρήση νέων τεχνολογιών.

Το διαδικτυακό περιβάλλον επιλέχθηκε καθώς δίνει τη δυνατότητα ασύγχρονης συνεργασίας μεταξύ των μελών της ομάδας και αποτελεί χώρο στον οποίο μπορούσαν να βρουν το υλικό τους και να αναρτήσουν τις εργασίες τους. Χρησιμοποιήθηκε, όμως από τους μαθητές, κυρίως, ως χώρος εύρεσης του υλικού τους και ελάχιστα ως χώρος ανάρτησης των εργασιών τους.

Κείμενα

Λογοτεχνικά κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

Νίκος Τσιφόρος, «[Περί της Ελενάρας της κουκλάρας](#)». Στο Ο λόγος ανάγκη της ψυχής. Κείμενα Λογοτεχνίας Α΄ Γυμνασίου, 172-175. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων, 2011.

Υποστηρικτικό υλικό/εκπαιδευτικό υλικό:

Τραγούδια

«[Το μικρό καρδερινάκι](#)», από τον δίσκο *Τα μυστικά του κήπου*, στίχοι: Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας, μουσική Νίκος Κυπουργός, ερμηνεία: Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας, Σείριος, 2001.

Ταινίες

Η Σωφερίνα, Αλέκος Σακελλάριος, 1964 ([απόσπασμα](#)).

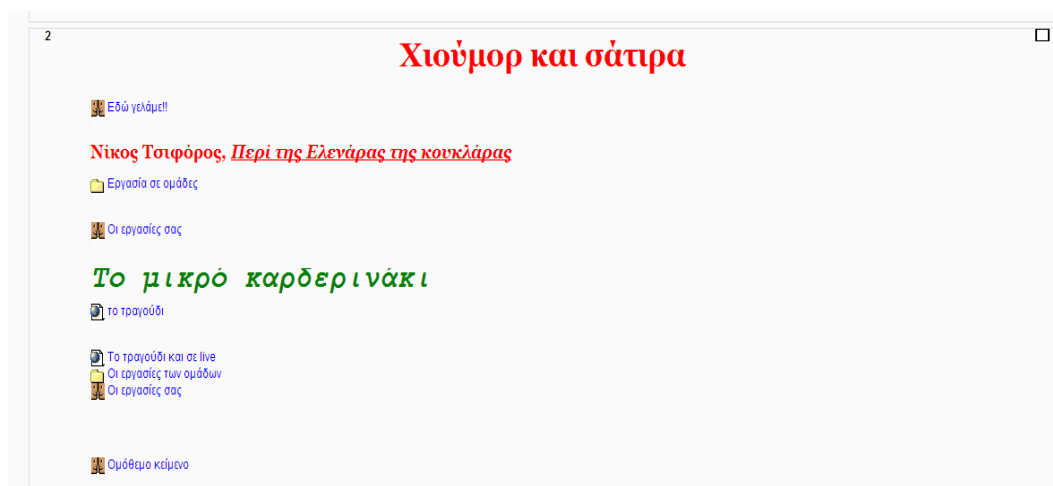
Ιστοσελίδες

Πύλη για την ελληνική γλώσσα: [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#)

[Βικιπαίδεια](#)

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Οι μαθητές του τμήματος ήταν εξοικειωμένοι με τον τρόπο χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Moodle από την προηγούμενη σχολική χρονιά. Σε διδακτική ώρα πριν αρχίσουμε την εφαρμογή του σεναρίου, έγινε υπενθύμιση σχετικά με τον τρόπο χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας και δόθηκαν στους μαθητές νέοι κωδικοί.

Α' φάση (1ώρα)

1^η ώρα

Η πρώτη διδακτική ώρα του σεναρίου πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα διδασκαλίας, καθώς το εργαστήριο πληροφορικής δεν ήταν διαθέσιμο. Οι μαθητές ήταν χωρισμένοι στις ομάδες τους (υπήρχαν πέντε ομάδες, γνωστές στους μαθητές από πριν, ο χωρισμός των οποίων έγινε σύμφωνα και με τις προτιμήσεις που είχαν εκδηλώσει).

Η πρώτη ερώτηση προς τους μαθητές ήταν διερευνητική για την ανταπόκρισή τους σε λογοτεχνικά κείμενα που προκαλούν γέλιο. Οι απόψεις ήταν πολύ θετικές

μέχρι και ενθουσιώδεις. Αμέσως ζητήθηκε από τους μαθητές ανά ομάδες να πουν, με τη μέθοδο του καταγισμού ιδεών, λέξεις ή φράσεις που τους φέρνουν στο μυαλό οι λέξεις «χιούμορ» και «σάτιρα», χωρίς να ερωτηθούν αν γνωρίζουν την ερμηνεία τους, όπως προβλεπόταν στο συνταγμένο σενάριο. Η διαφοροποίηση αυτή έγινε για να φανεί η σκέψη τους για τις έννοιες αυτές πριν από οποιαδήποτε ενασχόληση με ορισμούς και κείμενα. Οι λέξεις και φράσεις που επέλεξαν καταγράφηκαν στον πίνακα και στη συνέχεια σε Wordle που δημιούργησαν οι μαθητές στο διάλειμμα σε υπολογιστή του σχολείου με σύνδεση στο διαδίκτυο.

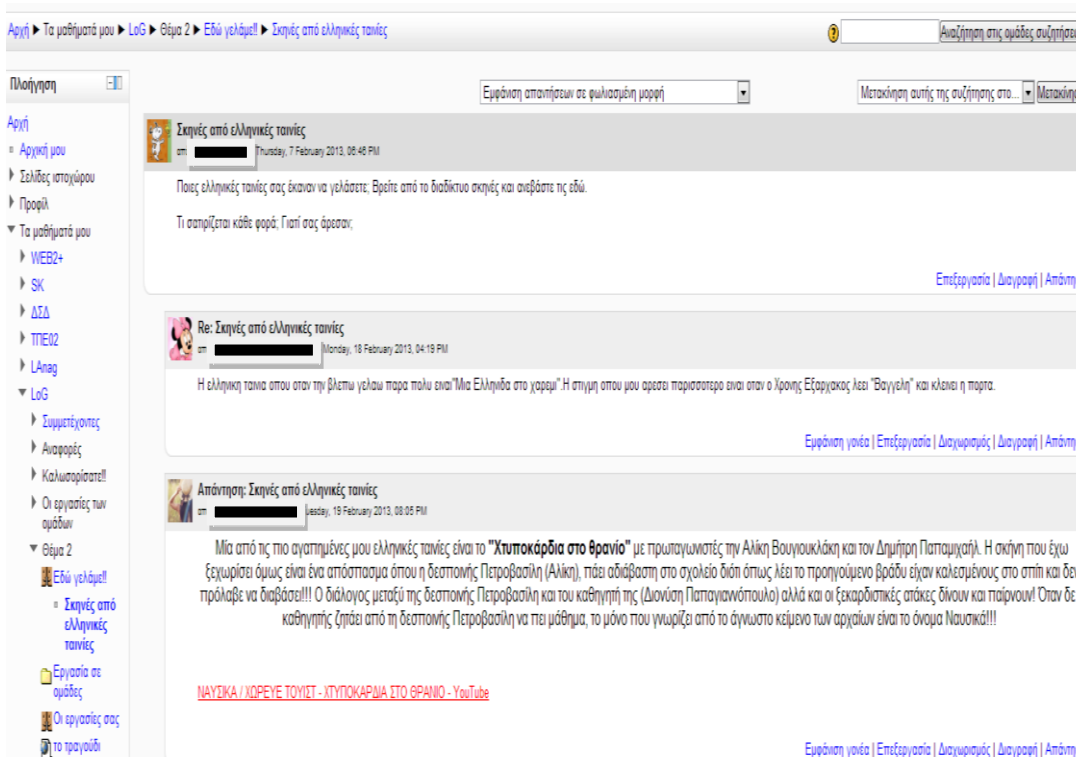
Το συνταγμένο σενάριο πρότεινε εδώ αναζήτηση των όρων «χιούμορ» και «σάτιρα» στο [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#) και στη Βικιπαίδεια. Επειδή όμως βρισκόμασταν στην αίθουσα του τμήματος, χωρίς πρόσβαση στο διαδίκτυο, επιλέχθηκε η λύση να δοθεί στους μαθητές [φύλλο εργασίας](#) με τους ορισμούς αυτούς και άλλων σχετικών όρων, όπως «σκωπτικός» και «παρωδία», που υπήρχαν στα λήμματα, καθώς και το απόσπασμα της [Βικιπαίδειας](#) για τη «σάτιρα». Τους επισημάνθηκε ιδιαίτερα ότι πρέπει να προσέξουν και να συγκρατήσουν τις μεθόδους που χρησιμοποιεί η σάτιρα, γιατί αυτές θα ήταν και τα δικά τους εργαλεία για τον εντοπισμό του σατιρικού χαρακτήρα των κειμένων που θα προσέγγιζαν και των κειμένων που θα παρήγαγαν και οι ίδιοι. Για αυτό και συζητήσαμε αρκετά γύρω από τις μεθόδους και τις αναζητήσαμε αμέσως σε ένα απόσπασμα από την ελληνική

ταινία *Η Σωφερίνα*, και συγκεκριμένα στη σκηνή του δικαστηρίου, που προβλήθηκε με φορητό υπολογιστή και βιντεοπροβολέα. Οι μαθητές με τις στοχευμένες ερωτήσεις του φύλλου εργασίας εντόπισαν τις καταστάσεις που σατιρίζονται –τον παράνομο έρωτα, την ιδιαιτερότητα του μάρτυρα σε σχέση και με το παρατσούκλι του–, τους τρόπους που χρησιμοποιεί ο σεναριογράφος και ο σκηνοθέτης –την υπερβολή, την παρωδία, τη μεταφορική χρήση των λέξεων: «Γύλος», «μάτι που κοιτά όρτσα», «τα άστεγα».

Ενημερώθηκαν, ακόμη, ότι στη συνέχεια θα ασχολούμασταν με κείμενα που θα είχαν ως θέμα τον έρωτα ως υποκινητή και υπαίτιο θερμών επεισοδίων.

Ως εργασία ατομική για το σπίτι τους ζητήθηκε να βρουν στο διαδίκτυο αποσπάσματα από ταινίες του παλιού ελληνικού κινηματογράφου, να τα αναρτήσουν στη συζήτηση που υπήρχε στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος και να αναφερθούν στις καταστάσεις που σατιρίζονται.

Μόνο δύο μαθήτριες ανήρτησαν την απάντησή τους, αλλά αρκετοί έφεραν σε φλασάκι την επόμενη διδακτική ώρα –την επόμενη εβδομάδα– αποσπάσματα από ταινίες. Οι λόγοι που δεν ανήρτησαν τις απαντήσεις τους σχετίζονταν κυρίως με τη δυσκολία τους να μπουν στη σελίδα, καθώς, λανθασμένα, οι περισσότεροι πληκτρολογούσαν τα αρχικά “www” πριν τη διεύθυνση και έτσι μεταφέρονταν σε άγνωστη σελίδα. Όμως, παρότι επιλύθηκε αυτό το τεχνικό ζήτημα με τις διευκρινίσεις που τους δόθηκαν και παρά τις επίμονες προτροπές μου, οι μαθητές δεν προχώρησαν σε ανάρτηση των αποσπασμάτων που επέλεξαν, θεωρώντας ότι οι απαντήσεις τους έχουν ανακοινωθεί στην τάξη. Ένας ακόμη λόγος ήταν ότι τη συγκεκριμένη περίοδο είχαν ιδιαίτερα επιβαρυνμένο πρόγραμμα, λόγω των διαγωνισμάτων του Β΄ τριμήνου.

Β΄ Φάση (6 ώρες)

Στο συνταγμένο σενάριο προβλεπόταν η εξέταση πέντε κειμένων με πέντε φύλλα εργασίας για κάθε ομάδα –ένα φύλλο για κάθε κείμενο. Οι ερωτήσεις ήταν παρόμοιες έτσι ώστε κυκλικά όλα τα ζητούμενα να περάσουν από όλα τα παιδιά. Κατά την εφαρμογή, αποφασίστηκε να επιλεγούν μόνο δύο κείμενα –μία παρωδία και ένα τραγούδι– για περιορισμό της χρονικής διάρκειας του σεναρίου, από τις δώδεκα ώρες στις οκτώ. Έτσι όμως δεν κατέστη δυνατό να ασχοληθούν όλες οι ομάδες με όλους τους τύπους των ερωτήσεων, αλλά οπωσδήποτε κάθε ομάδα ασχολήθηκε με διαφορετικό τύπο ερωτήσεων στα δύο κείμενα που επεξεργάστηκε –δημιουργία πολυτροπικού κειμένου, δημιουργική γραφή, εύρεση ομόθεμου κειμένου, εντοπισμός σατιρικού χαρακτήρα και των εργαλείων της σάτιρας στα κείμενα.

Η δεύτερη φάση είχε αρχικά προγραμματιστεί να εφαρμοστεί σε πέντε ώρες – δύο ώρες για το πρώτο κείμενο, μία ώρα για το δεύτερο και δύο ώρες για την παρουσίαση των εργασιών–, αλλά τελικά πραγματοποιήθηκε σε έξι ώρες, καθώς αφιερώθηκαν δύο ώρες και στο δεύτερο κείμενο.

2^η ώρα και 3^η ώρα

Το πρώτο συνεχόμενο δίωρο έγινε στο εργαστήριο πληροφορικής και η κάθε ομάδα χρησιμοποιούσε δύο ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Σε κάθε μαθητή δόθηκαν φωτοτυπημένα το κείμενο του Ν. Τσιφόρου, «[Περί της Ελενάρας της κουκλάρας](#)» και το [αντίστοιχο φύλλο εργασίας](#) για κάθε ομάδα. Επελέγη ως πρώτο το κείμενο αυτό από τα πέντε του συνταγμένου σεναρίου επειδή οι μαθητές ήδη γνώριζαν τον μύθο για την ωραία Ελένη και επιπλέον, την ίδια χρονική περίοδο, ασχολούνταν στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας με την *Ελένη* του Ευριπίδη. Ακόμη, πρόκειται για ένα κείμενο με αναγνωρίσιμα τα χαρακτηριστικά της παρωδίας και επομένως, ήταν αρκετά εύκολο να τα εντοπίσουν τα παιδιά και να τα χρησιμοποιήσουν και εκείνα στα δικά τους κείμενα. Μετά την ανάγνωση του κειμένου από τη διδάσκουσα, οι μαθητές προχώρησαν στις εργασίες τους.

Η [ομάδα Α](#) είχε ως έργο να εντοπίσει τα εργαλεία σάτιρας που χρησιμοποιεί ο αφηγητής και τα συγκεκριμένα χωρία στα οποία αυτά υπάρχουν. Στη συνέχεια, θα έπρεπε να ξαναγράψουν τα συγκεκριμένα σημεία, χωρίς τα σατιρικά στοιχεία, και να προχωρήσουν σε σύγκριση των δύο εκδοχών του κειμένου και να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους. Οι μαθητές εργάστηκαν πάνω στο έντυπο κείμενο που τους δόθηκε, κατέγραψαν τις παρατηρήσεις τους στο φωτοτυπημένο φύλλο εργασίας και ολοκλήρωσαν τη δεύτερη ώρα του δίωρου την εργασία τους. Γνώριζαν ότι θα έβρισκαν το φύλλο εργασίας στο ηλεκτρονικό περιβάλλον του μαθήματος και ότι θα έπρεπε να το κατεβάσουν από εκεί και να γράψουν ηλεκτρονικά τις απαντήσεις τους διορθώνοντας το κείμενό τους από ασυνταξίες ή όποια άλλα λάθη και έπειτα να το ανεβάσουν στο κατάλληλο πεδίο. Αυτό όμως δεν έγινε, παρότι είχαν δύο βδομάδες μέχρι την τελική παρουσίαση των εργασιών τους. Η παρουσίαση έγινε από τις φωτοτυπίες στις οποίες εργάστηκαν.

Η [ομάδα Β](#) είχε να δημιουργήσει ένα χιουμοριστικό διάλογο μεταξύ της Ελένης και του Πάρη, όταν η Ελένη αντιλαμβάνεται ότι ο Πάρης δεν ήταν τόσο

γενναίος όσο περίμενε. Η οδηγία που τους είχε δοθεί ήταν να συζητήσουν το περιεχόμενο του διαλόγου και να τον συντάξουν χρησιμοποιώντας κάποια από τα εργαλεία της σάτιρας. Αν δεν προλάβαιναν τη συγκεκριμένη διδακτική ώρα που τους είχε απομείνει, μπορούσαν να συνεργαστούν ηλεκτρονικά. Κατά την εργασία της ομάδας είχε δημιουργηθεί κλίμα ιδιαίτερα εύθυμο και έντονης διακωμώδησης της συμπεριφοράς του Πάρη, μέχρι του σημείου να δυσχεραίνεται και να καθυστερεί η εργασία της ομάδας. Έτσι, δεν μπόρεσαν να ολοκληρώσουν τον διάλογο στην ώρα που τους έμενε και συνέχισαν σε ώρα εκτός σχολικού ωραρίου σε δια ζώσης συνάντησή τους. Ο διάλογος που παρουσιάστηκε την 6^η ώρα του σεναρίου ήταν επιφανειακός και περιγραφικός της συμπεριφοράς του Πάρη από την Ελένη, χωρίς να έχει γίνει χρήση των εργαλείων της σάτιρας που είχαμε εντοπίσει.

Η ομάδα Γ' έπρεπε σε λογισμικό δημιουργίας παρουσιάσεων να δημιουργήσει διαφήμιση για προϊόντα καλλωπισμού με θέμα την απιστία της Ελένης. Τα μέλη της συγκεκριμένης ομάδας ήταν από τα πιο δημιουργικά παιδιά του τμήματος και έτσι δημιούργησαν μία διαφήμιση πολύ ευφάνταστη. Δεν την παρουσίασαν σε λογισμικό παρουσίασης, όπως ζητούνταν στο φύλλο εργασίας, αλλά τη δημιούργησαν ως ηχητικό αρχείο, σαν να επρόκειτο για διαφήμιση στο ραδιόφωνο¹.

Η ομάδα Δ', που έπρεπε να βρει ένα σατιρικό ομόθεμο κείμενο και να μιλήσει για τα χαρακτηριστικά του, αρχικά αναζήτησε απόσπασμα από κωμική ελληνική ταινία με θέμα την απιστία. Τα αποτελέσματα δεν τους φάνηκαν ικανοποιητικά και αποφάσισαν να συνεχίσουν την αναζήτηση εκτός σχολικού χρόνου. Το κείμενο που βρήκαν, το τραγούδι «www.apisti.com», πληρούσε τα χαρακτηριστικά του «σατιρικού» και του «ομόθεμου», ήταν από τα πιο αγαπημένα τους και ενθουσίασε όλους τους μαθητές. Σχολίασαν, μάλιστα, ότι το περιεχόμενο και ο τίτλος του τραγουδιού ταιριάζουν και με τον νέο τρόπο με τον οποίο κάνουμε το μάθημα της λογοτεχνίας. Αν και σωστό το σχόλιο για την αυτοαναφορικότητα, δεν ήταν αρκετό

¹ Βλ. στον Φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο kallyntika_frou_frou.

για να με επηρεάσει για «άριστη» αξιολόγηση που ζητούσαν μεταξύ αστείου και σοβαρού, καθώς έλειπε ο επαρκής σχολιασμός τους.

Η ομάδα Ε είχε να εντοπίσει τον στόχο του σατιρικού κειμένου και να αξιολογήσει αν το θέμα του κειμένου ήταν άξιο διακωμώδησης ή όχι. Και αυτή η ομάδα κατέγραψε χειρόγραφα στο φωτοτυπημένο κείμενο και στο φύλλο εργασίας τις απαντήσεις της και δεν τις ανήρτησε στο ηλεκτρονικό περιβάλλον, παρότι στη συνέχεια του σεναρίου βρεθήκαμε στο εργαστήριο αρκετές διδακτικές ώρες, αλλά βέβαια οι περισσότεροι μαθητές έχουν πρόσβαση και από το σπίτι τους. Ίσως θα έπρεπε στο φύλλο εργασίας να έχω ορίσει έναν συγκεκριμένο τρόπο παρουσίασης των συμπερασμάτων τους –σε ένα αρχείο παρουσίασης ή σε ένα κείμενο με τις απόψεις τους για μια ανάρτηση σε κάποιο ιστολόγιο σατιρικού χαρακτήρα.

Στο συνταγμένο σενάριο προβλεπόταν μετά την ολοκλήρωση κάθε φύλλου εργασίας να γίνεται η παρουσίαση των εργασιών. Προτίμησα όμως η παρουσίαση να γίνει μετά την επεξεργασία και του δεύτερου φύλλου εργασίας, ώστε να έχουν περισσότερο χρόνο να ολοκληρώσουν τις δραστηριότητές τους, καθώς ήμασταν σε περίοδο διαγωνισμάτων.

4^η ώρα και 5^η ώρα

Το επόμενο συνεχόμενο δίωρο αφιερώθηκε στο δεύτερο κείμενο, το τραγούδι «[Το μικρό καρδερινάκι](#)». Οι ομάδες εργάστηκαν στο εργαστήριο πληροφορικής με διαφορετικά [φύλλα εργασίας](#) η κάθε ομάδα. Στην αρχή, είδαμε και ακούσαμε σε ολομέλεια το τραγούδι, ενώ σε κάθε ομάδα είχε δοθεί σε δύο αντίτυπα φωτοτυπία με τους στίχους. Μοιράστηκαν τα φύλλα εργασίας και ζήτησα κάποια πρώτα σχόλια για το τραγούδι. Η αντίδρασή τους αρχικά ήταν μάλλον αμήχανη, επειδή δεν ήξεραν πώς να αντιμετωπίσουν ένα τραγούδι που έμοιαζε παιδικό μεν στον ρυθμό, αλλά όχι και στο θέμα του. Τους ήταν ίσως δύσκολο να αποδεχτούν ότι και κάποιοι ενήλικες δημιουργοί έχουν μια πιο εύθυμη πλευρά.

Οι δραστηριότητες των ομάδων ήταν παρόμοιες με του προηγούμενου κειμένου, αλλά κάθε ομάδα είχε διαφορετική δραστηριότητα από εκείνη του προηγούμενου φύλλου της. Έγινε προσπάθεια μάλιστα ομάδες που είχαν για το κείμενο του Τσιφόρου δραστηριότητες σχετικές με το ύφος και τα εργαλεία της σάτιρας (πιο “φιλολογικές” δηλαδή), να έχουν για το «μικρό καρδερινάκι» πιο δημιουργικές εργασίες.

Έτσι, η ομάδα Α είχε ως έργο να δημιουργήσει μία ψηφιακή ιστορία σε μορφή κόμικ με το comicstripcreator και όχι με το issuu, γιατί αυτό απαιτούσε σύνδεση στο διαδίκτυο. Οι μαθητές ξεκίνησαν να γράφουν τους διαλόγους στο βοηθητικό αρχείο που τους δόθηκε, χωρίς όμως ιδιαίτερη διάθεση και καθόλου έμπνευση. Οι διάλογοι δεν χαρακτηρίζονταν από χιούμορ και ουσιαστικά μετέφεραν σχεδόν αυτούσια τα λόγια των «γονιών» του τραγουδιού. Η δεύτερη διδακτική ώρα αυτού του δίωρου αναλώθηκε στην αναζήτηση εικόνων των δύο «γονιών» για το κόμικ.

Το κόμικ δεν το ολοκλήρωσαν ούτε τις επόμενες μέρες, παρότι τους υπενθύμιζα συνεχώς ότι το πρόγραμμα κόμικ είναι εγκατεστημένο σε όλους τους φορητούς υπολογιστές του σχολείου, τους οποίους γνώριζαν ότι μπορούσαν οποιαδήποτε στιγμή να χρησιμοποιήσουν. Βλέποντας την απροθυμία τους να αναλάβουν πρωτοβουλία, τους όρισα συγκεκριμένη ώρα –σε κενό που ήξερα ότι θα είχαν στο σχολείο– για να δημιουργήσουμε μαζί το κόμικ. Η δικαιολογία τους αυτήν τη φορά ήταν ότι δεν είχαν βρει τις κατάλληλες εικόνες. Τους δήλωσα ότι μπορούν μέχρι το επόμενο μάθημά μας να δημιουργήσουν το κόμικ τους και να ζητήσουν τη βοήθειά μου, αλλά με δική τους πρωτοβουλία αυτή τη φορά. Δεν επέμεινα περισσότερο, γιατί θεώρησα ότι ως μαθητές της Γ΄ Γυμνασίου θα έπρεπε να έχουν επιδείξει μεγαλύτερη διάθεση για συνεργασία. Εξάλλου ήταν εξοικειωμένοι με ομαδικές εργασίες και από άλλα μαθήματα. Κατά την παρουσίαση, διάβασαν απλώς τους διαλόγους που είχαν γράψει την πρώτη μέρα, χωρίς καμία όμως αλλαγή, παρά τις οδηγίες που τους είχα δώσει.

Η ομάδα Β έπρεπε να βρει ένα ομόθεμο κείμενο και να δικαιολογήσει την επιλογή της. Αναζήτησαν αρχικά στο YouTube κάποιο τραγούδι, αλλά δε συμφωνούσαν μεταξύ τους ποιο να επιλέξουν. Κατέληξαν σε ένα σατιρικό ποίημα, όπως μας είπαν κατά την παρουσίαση, το «Ελληνοαγγλικό ποιμενικό», που το θεώρησαν σατιρικό εξαιτίας της χρησιμοποίησης αγγλικών και ελληνικών και μάλιστα από ανθρώπους που δεν το περιμένεις και σε ένα περιβάλλον αγροτικό. Έκαναν μάλιστα συσχετισμό με γνωστές διαφημίσεις κινητής τηλεφωνίας σε ποιμενικό περιβάλλον.

Η ομάδα Γ είχε ως δραστηριότητα να δικαιολογήσει τον σατιρικό ή όχι χαρακτήρα του τραγουδιού και να εκφράσει την άποψή της αν το θέμα προκαλεί εκτός από γέλιο και προβληματισμό. Κατά την παρουσίαση, που έγινε από το έντυπο φύλλο εργασίας, διατύπωσαν την άποψη ότι το θέμα τους φάνηκε «περίεργο» και «ασυνήθιστο» και πάντως δεν τους προκάλεσε γέλιο. Ο προβληματισμός που θεώρησαν ότι προκαλεί αφορούσε στην απόσταση που φαίνεται ότι υπάρχει μεταξύ των γονιών με τα παιδιά τους σε «θέματα ερωτικά».

Η ομάδα Δ έπρεπε να βρει τους τρόπους με τους οποίους η σάτιρα πετυχαίνει τον στόχο της με αναφορές σε εργαλεία που χρησιμοποιούνται. Έπρεπε, ακόμη, να αφαιρέσουν τα στοιχεία της σάτιρας και να συγκρίνουν τα δύο κείμενα. Και αυτή η ομάδα έκανε την παρουσίασή της από χειρόγραφο και δεν ανέβασε κάποιο αρχείο στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.

Τέλος η ομάδα Ε είχε να καταγράψει τις σκέψεις του μπαμπά σε χιουμοριστικό κείμενο. Αποφάσισαν να γράψουν εσωτερικό μονόλογο του μπαμπά, που τον ολοκλήρωσαν στις δύο διδακτικές ώρες, με τίτλο «Ο μπαμπάς θυμάται»². Μας είπαν ότι προσπάθησαν να μιμηθούν το ύφος που θα χρησιμοποιούσαν οι γονείς τους, αλλά τελικά δεν κατάφεραν να αποδώσουν ιδιαίτερα αυθόρμητο και χιουμοριστικό ύφος.

² Βλ. στον φάκελο Τεκμηρίων το αρχείο eswterikos_monologos_mrampa.

Πριν το τέλος αυτού του δώρου, συζητήσαμε για τον τρόπο με τον οποίο θα γινόταν η παρουσίαση των εργασιών την επόμενη βδομάδα. Γνώριζαν ότι θα έπρεπε να έχουν ολοκληρώσει μέχρι τότε τις εργασίες τους, ότι θα τις παρουσίαζε όλη η ομάδα και ότι σίγουρα αυτό που θα είχε σημαίνοντα ρόλο στην αξιολόγηση θα ήταν ο εντοπισμός στα κείμενα που επεξεργάστηκαν και η αξιοποίηση στοιχείων σάτιρας στα κείμενα που έγραψαν ή τουλάχιστον η προσπάθεια που θα έκαναν. Γνώριζαν επίσης ότι η χρήση νέων τεχνολογιών, η ηλεκτρονική παρουσίαση των εργασιών τους, η συνεργασία τους στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος και η ανάρτηση εκεί των εργασιών τους θα λειτουργούσαν θετικά για την αξιολόγηση της ομάδας.

6^η ώρα και 7^η ώρα

Το επόμενο δώρο επομένως αφιερώθηκε στην παρουσίαση των εργασιών στο εργαστήριο πληροφορικής για την πρώτη ώρα και στην τάξη για τη δεύτερη. Στους μαθητές δόθηκε το [φύλλο ετεροαξιολόγησης](#) και [αυτοαξιολόγησης](#) που προβλέπονταν στο συνταγμένο σενάριο, με κάποιες επιπλέον γραπτές διευκρινήσεις.

Κατά την παρουσίαση δημιουργήθηκε κλίμα ευθυμίας και όλες οι εργασίες αξιολογήθηκαν θετικά από τους μαθητές. Ο σχολιασμός και η αρνητική αξιολόγηση που τους έκανα αφορούσε κυρίως στη μη αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και στην απόλυτα ανεπαρκή συμμετοχή τους στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματος.

Κατά την παρουσίαση, επίσης, παρατήρησα ότι πολύ συχνά υπήρχε έντονος ενθουσιασμός –σχεδόν «γηπεδικός»– για τις εργασίες των συμμαθητών τους, χωρίς να δικαιολογείται πάντα από το αποτέλεσμα. Αυτή η αμετροεπής έκφραση επιδοκμασίας δε νομίζω ότι ανταποκρινόταν πάντα σε πραγματική εκτίμηση των εργασιών ούτε οφειλόταν, βέβαια, σε έλλειψη ειλικρίνειας. Νομίζω όμως ότι οφείλεται στο γεγονός ότι έχει καλλιεργηθεί η νοοτροπία της υπερβολής στην αξιολόγηση του έργου κάποιου.

Γ' φάση (2 ώρες)

8^η ώρα και 9^η ώρα

Η Γ' φάση έγινε σε ένα συνεχόμενο δίωρο με [κοινό φύλλο εργασίας](#) για όλες τις ομάδες, που έπρεπε να το επεξεργαστούν την πρώτη διδακτική ώρα, ενώ τη δεύτερη θα γινόταν η παρουσίαση των εργασιών. Πάντως, οι περισσότεροι κινήθηκαν γύρω από προτεινόμενες δραστηριότητες παρόμοιες με αυτές των φύλλων εργασίας και βρήκαν ομόθεμα κείμενα ομοειδή με αυτά με τα οποία είχαν ασχοληθεί. Έτσι, για παράδειγμα, παρουσίασαν ένα άλλο κείμενο του Τσιφόρου από την *Ελληνική Μυθολογία* που αναφέρεται στον [Προμηθέα](#). Σε αυτήν την τελευταία ώρα τους ανέφερα και τις σκέψεις που διατύπωσα παραπάνω, σχετικά με τον σχολιασμό των εργασιών.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1^ο Φύλλο εργασίας (κοινό)

- Τι σας έρχεται στο μυαλό όταν ακούτε τις λέξεις «*χιούμορ*» και «*σάτιρα*»;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- Ας δούμε τι ορισμούς δίνει το [Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής](#):

χιούμορ το [χίμορ] Ο (άκλ.): ικανότητα να αντιμετωπίζει κανείς την πραγματικότητα με εύθυμη διάθεση, παρουσιάζοντας τις διάφορες καταστάσεις με φαινομενική σοβαρότητα και αδιαφορία, κάτω από την οποία κρύβεται η σάτιρα και η άκακη ειρωνεία. *Λεπτό ~. Αγγλικό ~. Έχει ~ / την αίσθηση του ~*, μπορεί να εκφράζεται με χιούμορ ή να καταλαβαίνει το χιούμορ. *Κάνω ~, λέω κτ. με χιουμοριστική διάθεση.* (έκφρ.) *μαύρο ~*, που το χαρακτηρίζει η χρήση μακάβριων αστείων. [λόγ. < αγγλ. humour]

σάτιρα η [sátira] [O27](#): **1.** ποιητικό είδος της λατινικής γραμματείας, με σκωπτικό περιεχόμενο: *Η ~ του Λουκήλιου / του Πετρόνιου*. **2.** λογοτεχνικό είδος που διακωμωδεί με δηκτικό τρόπο τα δημόσια ή ιδιωτικά ήθη, χαρακτήρες ανθρώπων ή καταστάσεις.

σκωπτικός -ή -ό [skoptikós] [E1](#) : που πειράζει με αστεϊσμούς, που κοροϊδεύει: *Αντιμετώπισε τις κατηγορίες με σκωπτική διάθεση.* **σκωπτικά & σκωπτικός** ΕΠΙΡΡ.

παρωδία η [paɾoðía] [O25](#) : **1.** (φιολ.) απομίμηση ή παραποίηση, με σκωπτική ή κωμική διάθεση, της μορφής ή του περιεχομένου ενός λογοτεχνικού έργου: *Η Βατραχομομαχία είναι ~ της Ιλιάδας του Ομήρου*. **2.** ως μειωτικός χαρακτηρισμός για ανθρώπινη ενέργεια, η οποία δεν έγινε όπως έπρεπε: *Μια ~ δίκης / εκλογών / εξετάσεων*.

- Η Βικιπαίδεια αναφέρει για τη **σάτιρα**:

«Η **σάτιρα** επιχειρεί τον εμπαιγμό κάποιας έννοιας ή προσώπου που ο σατιρικός καλλιτέχνης θεωρεί ότι αξίζει τέτοια αντιμετώπιση με σκοπό συχνά τη βελτίωση του αντικειμένου.

Γίνεται μέσω **μεθόδων** όπως η παρωδία, η υπερβολή, η σύγκριση, η αναλογία και η ειρωνεία.

Ενώ η σάτιρα μπορεί να αποτελέσει μέσο διασκέδασης, γι' αυτό και συχνά είναι βάση του χιούμορ και συνεπώς συστατικό της κωμωδίας, δεν περιορίζεται στον τομέα της ψυχαγωγίας».

- Ας παρακολουθήσουμε τώρα ένα απόσπασμα από την ταινία *Η σωφερίνα*
- Γιατί θα χαρακτηρίζατε αυτό το κείμενο σατιρικό / χιουμοριστικό;
- Ποιος είναι ο στόχος του σεναριογράφου; Τι θέλει να σατιρίσει; Και με ποια διάθεση;
- Με ποιους τρόπους / μεθόδους επιτυγχάνεται η σάτιρα;

- Μπορείτε κι εσείς να προτείνετε στη συζήτηση που υπάρχει στη σελίδα του μαθήματος (<http://e-mathisi.mysch.gr>) αποσπάσματα από ταινίες του παλιού ελληνικού κινηματογράφου, όπου σατιρίζονται ανθρωπίνι τύποι και συμπεριφορές.... Βρείτε τα στο YouTube και ανεβάστε τα!!

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Κείμενο: Νίκος Τσιφόρος, «Περί της Ελενάρας της κουκλάρας»

Ομάδα Α΄

- Το κείμενο που έχετε στη διάθεσή σας είναι σατιρικό. Είναι μια παραποίηση του γνωστού μύθου σχετικά με την αφορμή του Τρωικού πολέμου.
- Θυμηθείτε τα **εργαλεία της σάτιρας** όπως τα είχαμε εντοπίσει και σκεφτείτε **ποια** εργαλεία χρησιμοποιεί κυρίως **ο αφηγητής**. Σημειώστε τα παρακάτω αναφέροντας τα αντίστοιχα σημεία του κειμένου.

.....
.....
.....
.....

- Επιλέξτε κάποια **σημεία του κειμένου** στα οποία ο λόγος είναι ιδιαίτερα **σατιρικός** και παρουσιάστε τα στους συμμαθητές–συμμαθήτριάς σας. Γράψτε πάλι τα επιλεγμένα σημεία του κειμένου **αφαιρώντας** τις λέξεις ή τις φράσεις που λειτουργούν σατιρικά και αντικαθιστώντας τες με άλλες που μεταφέρουν το ίδιο νόημα αλλά δεν έχουν σατιρική διάθεση. Τι έχετε να παρατηρήσετε;

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Κείμενο: Νίκος Τσιφόρος, «Περί της Ελενάρας της κουκλάρας»

Ομάδα Β΄

- Ο Πάρις μεταφέρεται στο παλάτι από την Αφροδίτη μετά τη μονομαχία με τον Μενέλαο. Η Ελένη αρχίζει να προβληματίζεται για τις επιλογές της, γιατί ο Πάρις είναι ωραίος αλλά δεν είναι γενναίος, όπως μας λέει ο αφηγητής.
- ✓ Επιχειρήστε να γράψετε έναν χιουμοριστικό διάλογο ανάμεσα στο ζευγάρι που αρχίζει να βιώνει τους πρώτους τριγμούς στη σχέση του. Μπορείτε, αν θέλετε, να μιμηθείτε το ύφος του κειμένου.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Κείμενο: Νίκος Τσιφόρος, «Περί της Ελενάρας της κουκλάρας»

Ομάδα Γ΄

- Η Ελένη και ο Μενέλαος μετά από τον Τρωικό πόλεμο επιστρέφουν στη Σπάρτη. Το γεγονός συζητιέται σε όλον τον Μυκηναϊκό κόσμο. Η απιστία της Ελένης καταγράφεται όχι μόνο στη μνήμη των ανθρώπων αλλά και σε όλα τα αντικείμενα γυναικείου καλλωπισμού. Γίνεται μόδα η απεικόνισή της στις κοσμηματοθήκες και στα φιαλίδια αρωμάτων για κάθε αρχόντισσα της εποχής.
- ✓ Ας υποθέσουμε ότι αναλαμβάνετε να προωθήσετε τα προϊόντα στην Αίγυπτο. Προτείνετε σε περιβάλλον λογισμικού δημιουργίας παρουσιάσεων τη διαφήμιση του προϊόντος έτσι ώστε να έχει απήχηση στην κοινωνία των αρχόντων της Αφρικής.
- ✓ Μπορείτε, πριν αρχίσετε τη δημιουργία του, να κρατήσετε κάποιες σημειώσεις για τις ιδέες σας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Κείμενο: Νίκος Τσιφόρος, «Περί της Ελενάρας της κουκλάρας»

Ομάδα Δ'

- Ασχοληθήκαμε μέχρι τώρα με σατιρικά κείμενα που πρότεινε η εκπαιδευτικός σας. Σας θυμίζω τις σκηνές από τη *Σωφερίνα* και φυσικά την «Ελενάρα», με την οποία ασχολείστε τώρα. Τώρα είναι η σειρά σας να προτείνετε ένα κείμενο.
- ✓ Αναζητήστε στο διαδίκτυο ένα σατιρικό κείμενο (όποιου είδους επιθυμείτε), ομόθεμο με αυτό που εξετάζουμε.
- ✓ Παρουσιάστε το στην τάξη και εξηγήστε στους συμμαθητές και στις συμμαθήτριές σας γιατί το θεωρείτε σατιρικό και γιατί σας άρεσε.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ! Αν το κείμενο σας είναι μεγάλο, για να μην τους κουράσετε, μπορείτε να γράψετε και να παρουσιάσετε μια περίληψη του κειμένου.

2^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Κείμενο: Νίκος Τσιφόρος, «Περί της Ελενάρας της κουκλάρας»

Ομάδα Ε΄

➤ Έχετε στη διάθεσή σας ένα απόσπασμα από μία παρωδία ενός γνωστού μύθου.

- Τι νομίζετε ότι σατιρίζει ο αφηγητής στη συγκεκριμένη σκηνή;

.....

- Συμφωνείτε με τη σατιρική διάθεση του αφηγητή; Είναι, κατά τη γνώμη σας, το θέμα άξιο διακωμώδησης ή όχι;

.....

- Προκαλεί η ιστορία μόνο γέλιο ή και προβληματισμό;

.....

3^ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

2^ο Κείμενο: «Το μικρό καρδερινάκι», από τον δίσκο *Τα μυστικά του κήπου*,
 στίχοι, ερμηνεία: Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας–μουσική: Νίκος Κυπουργός

Ομάδα Α΄

- Το τραγούδι μας αφηγείται **μια χαριτωμένη ιστορία**. Σας αρέσει και αποφασίζετε με την εκπαιδευτικό σας να τη μεταγράψετε σε κόμικς. Επιλέγετε ως κατάλληλο περιβάλλον για να πειραματιστείτε με τη δημιουργία ψηφιακής ιστορίας το πρόγραμμα δημιουργίας **κόμικ** comicstripcreator. Και μην ξεχνάτε, πρόκειται για κείμενο με στοιχεία χιουμοριστικά και σατιρικά. Καλό είναι να κινηθείτε στο ίδιο κλίμα. Περιμένουμε το αποτέλεσμα!
- Δείτε και συμπληρώστε πρώτα το βοηθητικό αρχείο που πήρατε. Νομίζω ότι θα σας βοηθήσει.
- Καλό θα ήταν ίσως να χρησιμοποιήσετε κάποιο από τα εργαλεία της σάτιρας που είχαμε συζητήσει στο πρώτο μάθημα.

Η μαμά και ο μπαμπάς συζητούν για το μικρό τους καρδερινάκι. Τι λένε;

Γίνετε σεναριογράφοι!!

Φτιάξτε την ιστορία, ώστε να δημιουργήσουμε ένα κόμικ με το Comic Strip Creator. Πολύ βοηθητικό θα είναι να συμπληρώσετε πρώτα τον παρακάτω πίνακα και να προσπαθήσετε να γράψετε μία αφήγηση των όσων συμβαίνουν ανάμεσα στα δυο παιδιά.

	1 ^ο καρτέ	2 ^ο καρτέ	3 ^ο καρτέ
Χώρος / Χρόνος			
Πρόσωπα			
Κατάσταση			

	<p>ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ <i>επένδυση στην κοινωνία της γνώσης</i></p>	
<p>Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο</p>	<p>ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ</p>	<p>πρόγραμμα για την ανάπτυξη ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ</p>
<p>Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης</p>		

Διάλογοι			
-----------------	--	--	--

	4 ^ο καρέ	5 ^ο καρέ	6 ^ο καρέ
Χώρος / Χρόνος			
Πρόσωπα			
Κατάσταση			
Διάλογοι			

2^ο Κείμενο: «Το μικρό καρδερινάκι», από τον δίσκο *Τα μυστικά του κήπου*,
 στίχοι, ερμηνεία: Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας–μουσική: Νίκος Κυπουργός

Ομάδα Β΄

- Ασχοληθήκαμε μέχρι τώρα με σατιρικά κείμενα που πρότεινε η εκπαιδευτικός σας. Τώρα είναι η σειρά σας να προτείνετε ένα κείμενο. Αναζητήστε στο διαδίκτυο ένα σατιρικό κείμενο (όποιου είδους επιθυμείτε) **ομόθεμο** με αυτό που εξετάζουμε. Παρουσιάστε το στην τάξη και εξηγήστε στους συμμαθητές και στις συμμαθήτριές σας γιατί το θεωρείτε σατιρικό και γιατί σας άρεσε.

.....

.....

.....

.....

- **ΣΥΜΒΟΥΛΗ!** Αν το κείμενο σας είναι μεγάλο, για να μην τους κουράσετε, μπορείτε να γράψετε και να παρουσιάσετε μια περίληψη του κειμένου.

2^ο Κείμενο: «Το μικρό καρδερινάκι», από τον δίσκο *Τα μυστικά του κήπου*,
στίχοι, ερμηνεία: Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας–μουσική: Νίκος Κυπουργός

Ομάδα Γ΄

➤ Έχετε στη διάθεσή σας ένα παιδικό σατιρικό τραγούδι .

A. Τι νομίζετε ότι σατιρίζουν οι στιχουργοί;

B. Συμφωνείτε με τη σατιρική τους διάθεση; Είναι, κατά τη γνώμη σας, το θέμα άξιο διακωμώδησης ή όχι;

Γ. Προκαλεί μόνο γέλιο ή και προβληματισμό;

Να δικαιολογήσετε τις απαντήσεις σας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

➤ Η σάτιρα είναι καλοπροαίρετη ή δηκτική; Εντοπίστε τα στοιχεία του κειμένου που την αποκαλύπτουν.

.....

.....

.....

2^ο Κείμενο: «Το μικρό καρδερινάκι», από τον δίσκο *Τα μυστικά του κήπου*,
 στίχοι, ερμηνεία: Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας–μουσική: Νίκος Κυπουργός

Ομάδα Δ΄

- Το κείμενο που έχετε στη διάθεσή σας είναι σατιρικό.
- Με ποιους τρόπους νομίζετε ότι πετυχαίνει η σάτιρα το στόχο της; Θυμηθείτε τα **εργαλεία της σάτιρας** όπως τα είχαμε σημειώσει στον πίνακα και σκεφτείτε **ποια** εργαλεία χρησιμοποιεί κυρίως **ο αφηγητής**. Σημειώστε τα παρακάτω αναφέροντας τα αντίστοιχα σημεία του κειμένου.

.....

.....

.....

.....

- Επιλέξτε κάποια **σημεία του κειμένου** στα οποία ο λόγος είναι ιδιαίτερα **σατιρικός** και παρουσιάστε τα στους συμμαθητές–συμμαθήτριάς σας. Γράψτε πάλι τα επιλεγμένα σημεία του κειμένου **αφαιρώντας** τις λέξεις ή τις φράσεις που λειτουργούν σατιρικά και αντικαθιστώντας τες με άλλες που μεταφέρουν το ίδιο νόημα αλλά δεν έχουν σατιρική διάθεση. Τι έχετε να παρατηρήσετε;

.....

.....

.....

2^ο Κείμενο: «Το μικρό καρδερινάκι», από τον δίσκο *Τα μυστικά του κήπου*,
 στίχοι, ερμηνεία: Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας–μουσική: Νίκος Κυπουργός

Ομάδα Ε΄

- Ο μπαμπάς στο τραγουδάκι μας θυμώνει, γιατί ο γιος του ξενυχτάει και πίνει. Η μαμά στην προσπάθειά της να δικαιολογήσει το καρδερινάκι τού λέει πως το παιδί του είναι μάλλον ερωτευμένο. Από τα λόγια της αποκαλύπτεται ένα στοιχείο του χαρακτήρα του μπαμπά...
- Προσπαθήστε να προσεγγίσετε τη συμπεριφορά του μπαμπά σε ανάλογες περιπτώσεις και γράψτε **ένα χιουμοριστικό κείμενο** σε μορφή **ημερολογίου** ή **εσωτερικού μονολόγου** στο οποίο να αποτυπώνονται οι σκέψεις του ερωτευμένου μπαμπά.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Φύλλο ετεροαξιολόγησης Β' φάσης

Ως θετικά να αξιολογηθούν η αξιοποίηση στοιχείων σάτιρας –η προσπάθεια τουλάχιστον–, η καλή οργάνωση του υλικού, η επαρκής και πειστική παρουσίαση και βέβαια η χρήση νέων τεχνολογιών.

Φύλλο εργασίας για 1 ^ο κείμενο / για 2 ^ο κείμενο	Θετικά	Αρνητικά	Χαρακτηρισμός
Ομάδα 1			
Ομάδα 2			
Ομάδα 3			
Ομάδα 4			
Ομάδα 5			

Φύλλο αυτοαξιολόγησης Β' φάσης

Θετικά	Αρνητικά
Δυσκολίες	
Χαρακτηρισμός της συνεργασίας: (π.χ. καλή)	

4ο ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΚΟΙΝΟ)

- Μετά από έναν κύκλο δραστηριοτήτων φτάσαμε στο τέλος της δράσης μας. Ασχοληθήκαμε μέσα από τα κείμενα με τη σάτιρα και τα εργαλεία της.
- ✓ **Ελάτε τώρα στη θέση της εκπαιδευτικού σας.** Αναζητήστε στο διαδίκτυο ένα σατιρικό κείμενο (όποιοι είδους επιθυμείτε) **ομόθεμο** με αυτά που εξετάσαμε.
- **ΠΡΟΣΟΧΗ:** Αν ήδη έχετε βρει ομόθεμο κείμενο από τις προηγούμενες δραστηριότητές σας, προχωρήστε στην επόμενη δραστηριότητα.
- ✓ Χρησιμοποιώντας το κείμενο που βρήκατε μόνοι σας προτείνετε σε ένα φύλλο εργασίας μία δραστηριότητα με σατιρικό χαρακτήρα που νομίζετε ότι θα προκαλούσε το ενδιαφέρον των συμμαθητών-συμμαθητριών σας. Ανεβάζετε στην ηλεκτρονική σελίδα του μαθήματός την πρότασή σας.

2. Σχολιάζετε και αξιολογείτε στο <http://e-mathisi.mysch.gr/> την κάθε πρόταση των άλλων ομάδων της τάξης σας. Ποια από τις προτεινόμενες δραστηριότητες σας άρεσε περισσότερο; Τι νομίζετε ότι θα μαθαίνατε από αυτήν;

Φύλλο εργασίας ατομικό

Να αξιολογήσετε σε ένα κείμενο περίπου 150-200 λέξεων τη δραστηριότητα. (π.χ. μπορείτε να γράψετε ποια ήταν τα δυνατά και ποια τα αδύνατα σημεία της).

Z. ΆΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το σενάριο θα μπορούσε να είναι η αφορμή για ένα πρόγραμμα πολιτιστικό σχετικά με τον παλιό ελληνικό κινηματογράφο, με το οποίο οι μαθητές θα είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν καλύτερα Έλληνες κωμικούς, να αντιληφθούν τη σημασία του έμφυτου ταλέντου και του αυτοσχεδιασμού αλλά και την αξία του γέλιου σε εποχές που οι άνθρωποι αντιμετώπιζαν σημαντικά προβλήματα.

H. ΚΡΙΤΙΚΗ

Παρότι το σενάριο αφορούσε σε ένα θέμα που ελπίζαμε ότι θα κινητοποιήσει τα παιδιά, η δραστηριοποίησή τους δεν ήταν πάντα η αναμενόμενη. Το ηλεκτρονικό περιβάλλον αξιοποιήθηκε μόνο ως χώρος εύρεσης του υλικού που τους δινόταν –κείμενα και φύλλα εργασίας– και καθόλου ως χώρος συνεργασίας.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

[Πρόγραμμα Σπουδών για τη Διδασκαλία της Νεοελληνικής Γλώσσας και της Λογοτεχνίας στο Γυμνάσιο](#)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

➤ Το τραγούδι για το 3^ο φύλλο εργασίας

Από τον δίσκο *Τα μυστικό του κήπου*,

στίχοι, ερμηνεία: Χάρης και Πάνος Κατσιμίχας, μουσική: Νίκος Κυπουργός

Το μικρό καρδερινάκι

Το μικρό καρδερινάκι στο απέναντι παρκάκι

φεύγει νύχτα όταν όλοι κοιμούνται

Με το μαύρο παλτουδάκι πάει πίνει εδώ πάει πίνει εκεί

και γυρίζει σπίτι του κουνουπίδι

Βρε γυναίκα τι τρέχει εδώ έχω αρχίσει ν' ανησυχώ

λέει ο πατέρας του θυμωμένος

Και εκείνη του απαντάει Μήτσο το παιδί αγαπάει

στοίχημα πως είναι ερωτευμένος

Το μικρό καρδερινάκι στο απέναντι παρκάκι

φεύγει νύχτα όταν όλοι κοιμούνται

Με το μαύρο παλτουδάκι πάει πίνει εδώ πάει πίνει εκεί

και γυρίζει σπίτι του κουνουπίδι

Κοίτα χάλια παραπατάει πού γυρνούσε πού είχε πάει

λέει ο πατέρας του ο γκρινιάρης

Κι η μαμά του χαμογελάει Μήτσο το παιδί αγαπάει

πήρε απ' τον μπαμπά του κι είναι ερωτιάρης